

32813 Kabinetsaanpak Klimaatbeleid
29023 Voorzienings- en leveringszekerheid energie
Nr. 1467 Brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken
 en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 januari 2025

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van het Nederlandse Sociaal Klimaatplan om invulling te geven aan het Social Climate Fund (SCF) en de voorbereidingen voor de indiening bij de Europese Commissie (Social Climate Plan, SCP). Daarnaast informeren wij u over twee moties die betrekking hebben op het EU Social Climate Fund (SCF). De motie van het lid Postma c.s. verzoekt om te onderzoeken hoe het SCF in de toekomst kan worden ingezet voor de oprichting van een energiefonds (Kamerstuk 36600-XXIII, nr. 33). Een andere motie van het lid Postma c.s. vraagt om expliciete aandacht in het SCF-plan voor de lastenstijgingen die huishoudens aangesloten op een warmtenet kunnen ervaren als gevolg van het ETS-2 (Kamerstuk 36600-XXIII, nr. 35).

Het SCF is een nieuw instrument van de Europese Unie dat tot doel heeft om de sociale gevolgen van de klimaat- en energietransitie te verzachten. Het fonds is specifiek gericht op het ondersteunen van financieel kwetsbare huishoudens en micro-ondernemingen, die onevenredig worden geraakt door de stijgende kosten als gevolg van de uitbreiding van het Europese Emissiehandelssysteem (ETS2).

Het ETS-2 breidt het bestaande Europese Emissiehandelssysteem uit naar nieuwe sectoren, waaronder gebouwen en wegvervoer. Dit betekent dat bedrijven en aanbieders van fossiele brandstoffen voor deze sectoren emissierechten moeten kopen om een prijs voor hun uitstoot te betalen. De verwachting is dat deze kosten deels zullen worden doorberekend aan consumenten, wat kan leiden tot hogere energie- en brandstofprijzen. Dit zorgt voor een prikkel om te innoveren en verduurzamen en maakt duurzame alternatieven zoals elektrisch vervoer, woningisolatie en warmtepompen aantrekkelijker. ETS-2 is daarmee een belangrijk instrument in de klimaatstrategie van de EU. Voor reeds kwetsbare groepen kunnen hogere prijzen voor gas, olie of andere fossiele brandstoffen, die worden gebruikt voor verwarming van gebouwen en brandstof in het wegvervoer, aanzienlijke economische gevolgen hebben.

Voorals als zij geen toegang hebben tot betaalbare manieren om hun huis of gebouw te verduurzamen of over te stappen op duurzame mobiliteit

Het doel van het Social Climate Fund is om lidstaten in staat te stellen de negatieve impact van ETS2 op kwetsbare groepen te verzachten, met name de verwachte stijging van fossiele energie- en brandstofprijzen. Dit kan door te investeren in duurzame oplossingen die het energieverbruik structureel verminderen, de kosten verlagen en bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van de EU. Daarnaast kan tijdelijke inkomensondersteuning kwetsbare groepen helpen om te voorkomen dat deze groepen door ETS2-maatregelen in financiële problemen komen en bijdragen aan een eerlijke energietransitie.

Nederland kan een beroep doen op 720 miljoen euro uit het SCF voor de periode 2026-2032. Daarbij geldt een cofinanciering van de lidstaat zelf van minimaal 25 procent.

Planning richting indiening

Op dit moment wordt er door het kabinet, in samenwerking met andere partijen, gewerkt aan de uitwerking van voorstellen ter invulling van het SCF. Voorafgaand aan indiening van het plan op treden de betrokken departementen in (vervolg)overleg met relevante partners en stakeholders om de mogelijkheden voor inzet van het SCF in Nederland verder uit te werken. Naast overleg met relevante partners, zullen wij ook een publieke consultatie organiseren om brede betrokkenheid te waarborgen en diverse perspectieven te verzamelen. Daarbij worden de effecten van het ETS2-systeem op de kwetsbare doelgroepen binnen de SCF-verordening in kaart gebracht.

Aangezien het om beperkte middelen gaat voor meerdere jaren, moeten er keuzes gemaakt worden over welke voorstellen uiteindelijk in het Social Climate Plan worden meegenomen. De input uit de consultatie zal worden gebruikt om de plannen verder te verfijnen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft tijdens de consultatiefase een coördinerende rol namens de betrokken departementen.

De definitieve beslissing over de inzet van het voor Nederland bestemde SCF-budget, zal - na verwerking van consultatie van relevante betrokkenen - worden genomen. Deze inzet zal worden opgenomen in het Sociaal Klimaatplan dat uiterlijk op 30 juni 2025 moet worden ingediend bij de Europese Commissie. Uw Kamer wordt tijdig meegenomen in het definitieve plan voordat deze wordt ingediend.

Voorstellen en plannen die in consultatie worden voorgelegd

In de afgelopen periode zijn verschillende voorstellen en plannen besproken door het kabinet.

De plannen die in de consultatie worden voorgelegd, sluiten aan bij de doelen van het SCF, en richten zich onder andere op maatregelen die bijdragen aan verduurzaming en energiezuiniger maken van woningen in combinatie met directe inkomenssteun voor kwetsbare groepen. Ook wordt voorgesteld micro-ondernemingen te ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Daarnaast wordt in de voorstellen aandacht besteed aan de toegang tot duurzame vervoerswijzen, zoals elektrisch vervoer, fietsinfrastructuur en een regionaal OV-vervoerbewijs. Tevens worden de motie van het lid Postma c.s., die oproept tot onderzoek naar de inzet van het EU Social Climate Fund voor een toekomstig energiefonds, de motie Postma c.s. die aandacht vraagt voor lastenstijgingen bij huishoudens die zijn aangesloten op een warmtenet, en de toezegging meegenomen dat er gekeken wordt naar een voorstel voor een inruilregeling, gericht op lage- en middeninkomens, waarbij een oude brandstofauto kan worden ingeruild tegen een premie voor de aanschaf van een gebruikte elektrische auto.

De uiteindelijke keuze welke voorstellen zullen worden opgenomen in het Sociaal Klimaatplan, wordt pas gemaakt nadat de consultatiefase is afgerond en de ontvangen feedback is verwerkt. Dit biedt de ruimte om, indien gewenst, aanvullingen of aanpassingen door te voeren op basis van de resultaten van de consultatie.

Ik hoop u met het bovenstaande voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel